

پیک کتابدار

کانون توسعه فرهنگی کودکان

شماره بیست و نهم دی ماه سال ۱۳۹۱

آغاز سخن

کسانی که ساعاتی طولانی را در محل کار خود می گذرانند و به کار خود علاقه مندند، معمولاً در گوشه ای از یک قفسه یا میز خود چیزهایی خصوصی را نگه می دارند که مخصوص خود آن هاست. این چیزها ممکن است شامل عکس های خانوادگی، لیوان مخصوص یا جزوه ها و راهنماهای کتبی مربوط به کارشان باشد. آیا شما هم چنین گوشه ای برای خود در کتابخانه تان دارید؟ در بعضی از کتابخانه ها دیده ایم کتابدار در کثو میزش یا قفسه ای در پشت سرش، وسایل کار خود را با سلیقه و مرتب چیده است: نوشت افزار، دفاتر ثبت، نمونه کاردستی، کتابی که در دست مطالعه دارد و امثال این ها. این گوشه مخصوص کتابدار است. همه شما می توانید با اختصاص دادن گوشه ای از یک قفسه کتابخانه (که در دسترس بچه ها نباشد) و گذاشتن چیزهای مورد استفاده و مورد علاقه خود در آنجا، محل کارتتان را برای خود راحت تر و خودمانی تر کنید. می توانید علاوه بر وسایل کارتتان در آنجا پیک های کتابدار را بگذارید. پیک توسعه برای مطالعه تمام اعضای کتابخانه است، ولی پیک کتابدار خاص شماست. البته می توانید بخش هایی از آن را با دوستانی که با شما همکاری می کنند، بخوانید یا بخش هایی را که مربوط به کتابخانه شماست، به اعضا نشان دهید، ولی این نشریه مال شماست و مورد مراجعه شماست. می توانید در این گوشه دفتر یادداشت های روزانه تان را که براساس آن ها گزارش کارتتان را می نویسید، بگذارید. می توانید کتاب هایی را بگذارید که برای کودکان خوانده اید و چون خیلی مورد استقبال آنان قرار گرفته، قصد دارید برای گروهی دیگر از کودکان بخوانید. می توانید نمونه ای از یک کاردستی را که قصد دارید به کودکان آموزش دهید، بگذارید. می توانید در این گوشه کتاب هایی را بگذارید که خاص شماست و مدام به آن ها مراجعه می کنید. این کتاب ها ممکن است کتاب های مرجعی مثل "ادبیات کودکان و نوجوانان و ترویج خواندن" اثر ثریا قزل ایغ یا "خودآموز کتابداری" باشند،

یا کتاب هایی درباره آموزش و تعلیم و تربیت که در آن ها تجربه های موفق یا فعالیت های عملی برای کار با کودکان نقل شده است، مثل "کتابخانه های آموزشگاهی" اثر توران میرهادی یا "راهنمای خانواده برای ترغیب کتابخوانی کودک و نوجوان" اثر روی بلج فورد. نگهداری این کتاب ها در گوشه مخصوص کتابدار به این معنا نیست که دیگران به آن دسترسی نداشته باشند. به عکس، می توانید آن ها را به دوستان علاقمند یا معلمان و مربیان مهد کودک پیشنهاد کنید و امانت دهید و مدتی از گوشه مخصوصتان خارج کنید. برای یافتن این گونه کتاب ها به بخش کتاب های تعلیم و تربیت مراجعه کنید و هرازگاه یکی از آن ها را برای مطالعه بردارید و اگر دیدید برایتان استفاده عملی دارد، تا وقتی از آن استفاده می کنید، آن را در گوشه مخصوصتان نگه دارید. قبلاً این گونه کتاب ها را به شما معرفی کرده ایم که در شماره های قبلی پیک کتابدار و همچنین سایت کانون دربخش "معرفی کتاب" موجود است. از این پس نیز سعی می کنیم کتاب هایی را به شما معرفی کنیم که برای دانش افزایی یا کار عملی شما در کتابخانه مفید باشد، کتاب هایی برای گوشه مخصوص کتابدار.

معرفی کتاب

ارزش های زندگی، تألیف و ترجمه ناصر یوسفی، شهره یوسفی (مؤسسه پژوهشی کودکان دنیا) تهران، افق ۱۳۸۴

در مقدمه این کتاب آمده است:

«در این مجموعه که کتاب کار مربیان است و نه برای استفاده مستقیم کودکان، ده ارزش زندگی به گونه ای خلاق به کودکان آموزش داده می شود که اگر هر یک در قالب کتابی مجزا کارکرد ویژه خود را دارند، در کنار هم معنا پیدا می کنند و کامل می شوند.

هدف از آموزش این مفاهیم، یاری به کودک برای تفکر در ارزش های زندگی و تبدیل کردن آن ها به رفتارهایی سازنده در طی زندگی روزانه است. هدف طراحان فعالیت های این مجموعه این بوده است که کودک را در کشف و شناخت گنج های درونی خود یاری دهند.

پیشنهاد می شود که مربیان پیش از هر تجربه همه مطالب آموزشی کتاب را یک بار کامل بخوانند و به بخش های مختلف آن بیندیشند، قسمت هایی از کتاب را با خود تمرین کنند و فرصت دهند تا مفاهیم آن عمیقاً در وجودشان درونی شود. « اجرا کردن این فعالیت ها در کتابخانه های ما نیز می تواند به برنامه ای لذت بخش و آموزنده برای مربی و کودک تبدیل

شود. پس این کتاب را در گوشه مخصوص کتابدار بگذارید، آن را مطالعه کنید و برای اجرای فعالیت ها برنامه ریزی کنید. هر فعالیت را که انجام دادید، گزارش آن را به تفضیل برای ما و همکارانتان بنویسید تا از تجربه های هم بهره مند شویم. در شماره های آینده پیک کتابدار درباره این فعالیت ها، طرز اجرا و روش ارزشیابی آن ها بیشتر صحبت خواهیم کرد.

منیر همایونی

چگونه نشریه کتابخانه تهیه کنیم؟

در دوره چهارم آموزش کتابداران، کارگاه گزارش نویسی و چگونگی تهیه نشریه کتابخانه را با هم برگزار کردیم. در آن کارگاه قرار گذاشتیم کتابدار با همکاری گروهی از بچه ها نشریه ای مخصوص کتابخانه اش تهیه کند. قرار شد با توجه به آموزش هایی که دیده ایم در این نشریه، سرمقاله، مقاله، گزارش، خبر، معرفی کتاب و... داشته باشیم. بعد از آن دوره هم مرتب در پیک کتابدار نکاتی را درباره تهیه نشریه با هم مرور کردیم.

در این مدت بسیاری از کتابدارها نشریات کتابخانه شان را برای ما فرستاده اند و البته چند کتابدار هم هنوز هیچ نشریه ای تهیه نکرده اند.

اگر خاطرتان باشد گفتیم هدف از تهیه این نشریه ها این است که همه در جریان کار هم دیگر قرار بگیریم. قرار بود حتماً در نشریات مان بخش اصلی اخبار کتابخانه باشد. این اخبار هم شامل اتفاقاتی باشد که در کتابخانه رخ می دهد. هم چنین فعالیت هایی را که در کتابخانه انجام می دهیم به صورت خبر و گزارش داشته باشیم.

از دیگر قسمت های نشریه اخبار روستا و ارتباط بین کتابخانه و روستاییان یا نهادها و سازمان های فعال در روستا، مثل مدارس، مسجد، مهدکودک، خانه بهداشت و... است.

تاکنون نشریات زیادی به دست ما رسیده است. همان طور که گفتم بعضی از کتابدارها مرتب نشریه شان را تهیه می کنند، بعضی گاهی وقتی هستند و چند تن هم اصلاً به کلی این کار را فراموش کرده اند.

اما آنچه در اینجا نیاز است یادآوری شود، این است که تاکنون هیچ نشریه ای به دست ما نرسیده که اخبار کتابخانه و روستا و فعالیت های کتابخانه یا گزارش ارتباط با دیگر مؤسسه ها و نهادها یا مصاحبه با بزرگان روستا و چنین مطالبی در آن باشد.

یک بار دیگر شماره های گذشته « پیک کتابدار » را ورق بزنید و به نکاتی که درباره نشریه نویسی در آن ها گفته ایم دقت

کنید.

هم چنین فراموش نکنید همانطور که در دوره های آموزشی چهارم و پنجم گفتیم هر نشریه سرمقاله، مقاله، گزارش و ... دارد. گفتیم بهتر است سرمقاله در ارتباط با موضوع اصلی آن شماره باشد. اما به این معنی نیست که حتماً تمام نشریه درباره یک موضوع باشد. یادتان نرود بخش اخبار کتابخانه در تمام نشریات ارسال شده از کتابخانه ها نادیده گرفته شده است. به این نکته توجه کنید ما نمی خواهیم فقط مقالاتی تحقیقی یا آموزشی داشته باشیم، بلکه می خواهیم نشریه کتابخانه تهیه کنیم. اولاً اخبار کتابخانه را در اختیار دیگران بگذاریم. ثانیاً کاری مشارکتی انجام دهیم.

قرار بود اخبار رسیده از کتابخانه های شما را در اختیار دیگر همکارانتان قرار دهیم. اما تاکنون، جز مواردی انگشت شمار، چنین خبرهایی به دستمان نرسیده است.

منتظریم در شماره بعدی نشریه هایتان این نکته را در نظر بگیرید و ما بتوانیم از شماره آینده « پیک کتابدار » ستونی به نام « اخبار رسیده از کتابخانه ها » راه اندازی کنیم.

فرمهر منجزی

ارزیابی کتاب

در میان ارزیابی های شما باز هم نه چندان نشانی از کتاب های علمی بود و نه حتی اعتراضی یا نظری! بنابراین ما به خود حق می دهیم پیشنهادمان را تا وقتی تمدید کنیم که بیشتر کتابداران به آن عمل کنند یا پیشنهاد تازه ای بدهند! هنوز پیشنهاد ما برای خواندن کتاب در جمع و ارزیابی، کتاب های علمی است.

کتابداران کتابخانه بابر، کتاب علمی جالبی را ارزیابی کرده اند (و ممنون از این که آن را ای میل کرده اند) و خانم مقری نیز در کارگاه ماهانه محیط زیستش کتابی را ارزیابی کرده است که در زیر می آید. همچنین فهرستی از کتاب هایی که همکاران شما در گروه یا به تنهایی خوانده اند، در زیر آمده است که امیدواریم همکاران دیگر به آن ها واکنش نشان دهند و نظر یا تجربه خود را در این موارد با ما در میان گذارند. سر زدن به سایت کانون و خواندن بخش ارزیابی و معرفی کتاب همکاران را فراموش نکنید!

نام کتابخانه : روستای دهک، خراسان جنوبی

نام کتابدار : زینب مقری

کتابشناسی : **خاطرات یک قوطی آلومینیومی**، نویسنده: اینچر الیسون، مترجم: هایده کروی، تهران: انتشارات فنی ایران
(مجموعه کتاب های سبز بای بازیافت)

خلاصه کتاب: خاطرات یک قوطی آلومینیومی است که زمانی در زیر زمین سنگ بوکسیت بوده و با سنگ های دیگر به کارخانه رفته و تبدیل به قوطی آلومینیومی شده و بعد به صورت چوب بیس بال درمی آید.

گروه سنی مخاطب: ج-د

شرح جلسه کتابخوانی و فعالیت های مرتبط با آن: این کتاب در کارگاه ماهانه محیط زیست خوانده شد.

نتیجه ارزیابی: کشش بسیاری داشت. زبان و بیان ساده و قابل فهم بود و از نظر کیفیت ارائه هم تصاویر و حروف مناسب داشت.

نام کتابخانه : روستای باباریز، کردستان

نام کتابدار : شیوا، ژاله و بهار حاج میرزایی

کتابشناسی : **روبات ها در قصه ها و فیلم ها**، نویسنده: استیو پارکر، مترجم: مجید عمیق، تهران: محراب قلم ۱۳۹۰،
۳۲ص.مصور(رنگی)

خلاصه کتاب: هر سال برنفرات ارتش روبات ها در سرتاسر جهان افزوده می شود. علم روباتیک با بهره گیری از فناوری هایی شامل ابزار مکانیکی ساده، مانند دوربین ها و میکروفون ها تا پیشرفته ترین دستاوردها در عرصه الکترونیک و رایانه با شتاب روزافزون متحول می شود.

گروه سنی مخاطب: ج

شرح جلسه کتابخوانی و فعالیت های مرتبط با آن: یک روز که هوا سرد بود، بچه ها جمع شدند و در بین قفسه کتاب های علمی دنبال کتابی برای خواندن گشتند و این کتاب را انتخاب کردند و باهم خواندیم. وقتی خواندن کتاب تمام شد، یکی از بچه ها خود را به شکل رباتی که در کارخانه کار می کند، درآورد، یکی دیگر به شکل ربات اسباب بازی و دیگری رباتی که در منازل برای کمک به کارخانه استفاده می شود.

نتیجه ارزیابی: کشش خوبی داشت. روان و خوانا بود و با تصاویری که داشت فهم مطلب را برای خواننده آسان می کرد. کیفیت تصاویر و صحافی نیز خوب بود. بچه ها این کتاب را خیلی پسندیدند و از ما خواستند کتاب های بیشتری در این زمینه برایشان تهیه کنیم. همچنین بعداً در خانه اسباب بازی هایی به شکل ربات ساختند و به کتابخانه آوردند.

این کتاب را به معلمان و همکاران خود توصیه می کنیم، زیرا اطلاعات خوبی درباره فناوری های پیشرفته به ما می دهد.

نظر ما: هردو ارزیابی خوب بود، هرچند ارزیابی خانم مقری خلاصه بود و فعالیتی هم در پی نداشت. هردو به این پرسش تازه که به فرم ارزیابی کتاب اضافه شده است، پاسخ داده بودند: «آیا این کتاب مخاطبان شما را به استفاده از منابع یا فعالیتی خاص برانگیخت؟» خانم مقری خیلی خلاصه پاسخ داده بود: «بله» که ما انتظار توضیح بیشتری داریم و خانم ها حاجی میرزایی توضیح بالا را ارائه کرده بودند: تقاضا برای کتاب هایی از این نوع و ساختن اسباب بازی. تجربه این دوستان فرصتی به ما می دهد تا برای همه کتابداران توصیه ای را تکرار کنیم:

معمولاً هنگام خواندن کتابی جالب یا پس از خواندن آن برای خوانندگان پرسش هایی پیش می آید که پاسخ به آن ها مستلزم مراجعه به کتاب های دیگر است یا ممکن است خوانندگان به موضوع کتاب علاقه مند شوند و کتاب های مشابه بخواهند. در این گونه مواقع بهتر است همان موقع در کتابخانه به دنبال پاسخ این پرسش ها یا کتاب های مشابه بگردید یا خود تقاضا کنندگان را تشویق کنید که این جست و جو را انجام دهند. ممکن است نام کتابی گویای آن نباشد که پاسخ پرسش های مورد نظر را دارد یا پاسخ در مقالاتی در فرهنگنامه کودک و نوجوان یا کتاب های مرجع مشابه باشد. اگر پس از همه این ها کتاب مناسب پیدا نکردید، با ما تماس بگیرید، شاید بتوانیم کمکتان کنیم یا کتاب مناسب را برایتان بفرستیم. ایجاد انگیزه دشوار است، پس هروقت فرصتی پیش آمد، آن را از دست ندهید!

فهرست بعضی از کتاب هایی که در ارزیابی امتیاز بالا (۴ و ۵) گرفته اند:

نام کتاب	نویسنده	ناشر	موضوع	گروه سنی مخاطب	نام کتابدار و کتابخانه	امتیاز
راهنمای پزشکی خانواده	علیرضا منجمی	آزاد مهر	بهداشت	د - ۵	زینب مقری، دهک	۴
پنج افسانه	آذر رحمان دوست	ذکر	ادبیات کهن	د - ۵	زینب مقری، دهک	۵
داستان هایی برای فکر کردن	رابرت فیشر	پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی	داستان	د - ۵	اکرم قائدرحمتی، کلنگانه	۵
قصه های هزار و یک شب	شکوه قاسم نیا	پیدایش	داستان	د - ۵	زینب مقری، دهک پروانه نخعی، خور	۵ ۵
لأنه ما همین جاست	برایان وایلد اسمیت	زیتون	شعر	ب - ج	زینب مقری، دهک	۵
بی اسم	فرشته احمدی	سروش	داستان	ب	فاطمه غلامی	۵

فهرست بعضی از کتاب هایی که کتابداران به تنهایی خوانده اند و به همکاران خود توصیه می کنند:

نام کتاب	نویسنده	ناشر	موضوع	گروه سنی مخاطب	نام کتابدار و کتابخانه	امتیاز
حل مشکل	سید مهدی صمیمی اردستانی	قطره	روانشناسی	بزرگسال	پروانه نخعی، خور	۵
قطره ای از اقیانوس حسین (ع)	حسین صفت پور	ناجا	دین	بزرگسال	اکرم قائدرحمتی، کلنگانه زینب مقری، دهک	۵ ۵
زندگی بدون استرس	شهربانو قهاری	قطره	روانشناسی	بزرگسال	فاطمه غلامی، خنگ	۴
قصه های شب	برادران گریم	بنفشه	داستان	ج	فاطمه غلامی، خنگ	۴

راه هایی برای جذب اعضا

همه ما تلاش می کنیم برای جذب افراد به کتابخانه شگردهایی به کار ببریم و راه هایی پیدا کنیم تا افراد بیشتری را به کتابخانه بیاوریم. مخصوصاً راه هایی پیدا کنیم تا بچه ها با اشتیاق به کتابخانه بیایند و در لیست های گروهی و کتاب خواندن جمعی شرکت کنند.

اگر هر یک از شما کتابدارهای عزیز راهی برای جذب اعضا به کار برده اید و از آن نتیجه گرفته اید در پیک کتابدار آن را با بقیه همکارانتان سهیم شوید.

در این شماره یکی از راه هایی را که به نظر ما می تواند در جلب افراد مفید باشد با هم تجربه می کنیم: برای این که بچه ها تشویق شوند در گروه های کتابخوانی شرکت کنند، بهتر است کتابدار خودش کتاب جذابی را انتخاب کند یا از بچه هایی که کتاب امانت می گیرند و بر می گردانند نظرشان را درباره آن کتاب بپرسد و از آن ها بخواهد به او بگویند آیا فکر می کنند این کتاب را به دیگران هم پیشنهاد می کنند بخوانند یا نه؟ یا از راه های دیگر کتاب های جذاب را انتخاب کنید، فهرستی از این کتاب ها تهیه کنید تا هرگاه خواستید با گروهی کتابی بخوانید آمادگی داشته باشید.

هم چنین چنان که قبلاً هم گفته ایم، می توانید از اعضای کتابخوان بخواهید کتاب هایی را که پسندیده اند، به دیگران توصیه کنند. به این منظور روی یک مقوا، فهرستی از این کتاب های پیشنهادی را همراه با نام پیشنهاد دهنده بنویسید و به دیوار کتابخانه بزنید. کودکان، به ویژه بین سنین ۱۰ تا ۱۵ سالگی به نظر همسالانشان بیشتر اهمیت می دهند.

برای بهتر برگزار کردن جلسه های کتابخوانی از قبل عنوان کتاب، روز و ساعت کتابخوانی را در تابلو اعلانات کتابخانه اعلام کنید تا همه اعضا از قبل با خبر شوند و تشویق شوند در آن جلسه شرکت کنند.

چند هفته پشت سرهم این کار را انجام دهید و حتماً حتماً در گزارش ماه آینده تان نتیجه را برایمان بفرستید.

فرمهر منجزی

تبریک ویژه به خانم عصمت برزگر. قدم کوچک ترین عضو کتابخانه مبارک. امیدواریم فرزند عزیزتان در کنار شما، همسرتان و امیر حسین عزیز زندگی زیبایی را شروع کند. ☺

تبریکی دیگر به کتابدار خوب دیگرمان، خانم زینب مقری، که محل کتابخانه را تغییر داده است. امیدواریم کتابخانه نوستای دهک مانند گذشته، به همت کتابدار سخت کوشش پررفت و آمد و پربار باشد. ☺

تهیه شده در کانون توسعه فرهنگی کودکان

به کوشش: فرمهر منجری - شاهده سعیدی

حروفچینی و صفحه آرایی: الهام تاجیک

نشانی: خیابان استاد مطهری، خیابان فجر، کوچه کامیاب، پلاک ۳

تلفن: ۸۸۸۲۷۰۳۵

تلفکس: ۸۸۳۴۴۴۶۵

شماره ثبت: ۱۵۳۱۱

Web site: www.ccdc.ir

Email: info@ccdc.ir